

Ա. ՆԵՎԵՍՈՎ

ԳՅՈՒՆԿՈՈՊԵՐԱՅԻՆԱՅԻ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԳՅՈՒՆԿՈՈՊԻ

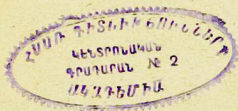
Ա. ՆԵԿՐԱՍՈՎ

ԳՅՈՒՂԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅԻ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

ԶԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ

ԽԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԳՅՈՒՂԿՈՈՊԻ

ՀԱՅՊՈԼԻԳՐԱՖԻ I ՏՊԱՐԱՆ

Գրառեպգ. խվար 1826 թ. Պատկեր 2891

Տիրած 1500

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Խորհրդային պայմաններում աշխատող գյուղատնտեսական կոոպերացիան իր առաջ դնում է հետևյալ հիմնական խնդիրները՝ ա) գյուղատնտեսության արտադրողականության բարձրացումը, բ) չքավոր և միջակ գյուղացիների փոխադարձ ոգնության գործի կազմակերպումը և գ) գյուղացիական տնտեսության վերակառուցումը՝ կոլլեկտիվ (արտելային) հիմունքներով:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ

Մեր գյուղատնտեսության հետամնացությունը բոլորի համար միանգամայն անվիճելի և ակնհայտ է: Մեր գյուղում կան խոշոր քանակությամբ գյուղացիներ, վորոնք իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ յեղել են արտասահմանում, վորպես ռազմագերիներ աշխատել են գերմանական գյուղադաշտերում և ծանոթացել են, թե ինչպես և տարվում գյուղատնտեսությունն այլ յերկրներում: Այդ աշխարհ տեսած մարդիկ կարող են պատմել և պատմում են իրենց համագյուղացիներին շատ հետաքրքիր և նոր բաներ: Բացի այդ, գյուղացիության համար հրատարակվող մեր թերթերում և ամսագրերում շատ հաճախակի յեն պատահում դիտողություններ՝ թե Արևմտյան Յեվրոպայի և ամերիկական գյուղացիների աշխատանքի պայմանների մասին և թե ինչպես և դրված գյուղատնտեսությունն արտասահմանում:

Մեր գյուղատնտեսությունն Արևմտյան Յեվրոպայի—որինակ՝ Գերմանական գյուղատնտեսություն հետ համեմատելիս, ամենից առաջ աչքի յե ընկնում մեր

յանքսերի բերքի սակավութիւնն ու քշութիւնը: Ինչ
րույս եւ վերցնենք՝ հատիկային կուլտուրա կամ թե-
կարտոֆիլ, մենք կտեսնենք, վոր մեծ տարբերութիւն
կա մեր և Արեւմտյան Յեղրոպայի միջև: Յեթե մենք
Սորհրդային Ռուսաստանի կենտրոնական գոտում հա-
տիկային րույսերի մեկին—հինգ, մեկին—վեց բերքը հաշի-
վում ենք միջակ, Արեւմուտքում միջակ բերքը համար-
վում է մեկին—տասը, մեկին—տասներկու: Գետնախնձու-
րը, վոր մեզ մոտ տալիս է մեկին—չորս, մեկին—հինգ,
Արեւմտյան Յեղրոպայում հասնում է մեկին—տասներ-
կուսի, մեկին—տասնհինգ:

Նույնպես գրութիւն և նույնպիսի խիստ տարբե-
րութիւն մենք կարող ենք տեսնել նաև կաթնատնտե-
սութիւնն ընդամասնում: Մեր մի կովի տարվա միջին
կիթը չի անցնում վաթսուն—ութսուն գուլլից, այն ինչ
գանձական, կամ հոլանդական կովը տալիս է յերեք-
չորս հարցուր, իսկ ամէլի լավ անտեսութիւններում՝
անգամ մինչև վեց հարցուր գուլլ:

Մի խոսքով, Արեւմտյան Յեղրոպայի և ամերիկա-
կան գյուղացու տնտեսութիւնը մերից տարբերվում է
թե մեծ կուլտուրականութեամբ և թե մեծ շահավե-
տութեամբ (պատվետութեամբ):

Մինչդեռ կապիտալիստական յերկրներում գյուղա-
ցիութեան չքավոր և միջակ շերտերի իրավական պրու-
թիւնը շատ ծանր է: Դա վուչ մի կերպ չի կարելի հա-
մեմատել մեր՝ Սորհրդային Միութեան գյուղացիական
նույն շերտերի իրավական պրութեան հետ, վորտեղ իշ-
խանութիւնը պատկանում է իրենց՝ աշխատավորնե-
րին և վորտեղ նրանք իրենք են տնտրինում իրենց քախ-
տը: Փոխել գյուղատնտեսութեան մեջ գոյութիւն ունե-
ցող ներկա կարգերը, դուրս քշել գյուղից արտըն ու գե-
րանդին, վերացնել հողացրվածութիւնը և մանր—մու-
նըր, արշին ու կեսանոց հողամասերը, գյուղ ներմուծել
տրակտոր, շարքացան, կալսիչ մեքենա, հանքային պա-
րարտանյութեր, կառուցել անտառանների լավ գոմ, կի-
րատել անասունների լավացված կերակրում, խորացնել
գյուղացիութեան մեջ գյուղատնտեսական ազրոնոմ խա-

կան գիտելիքները, — ահա սա յի առաջին հիմնական խնդիրը, վորը դրված և խորհրդային գյուղատնտեսական կոոպերացիայի առաջ:

Խորհրդային Միությունում այդ խնդրի լուծումը հեշտանում և նրանով, վոր մեզ մոտ գոյություն չունի չափադրծում և իրավադրկություն, ինչպիսիք տեղի ունեն կապիտալիստական յերկրներում: Գյուղատնտեսության զարգացումը մեզնում պետք և ընթանա ավելի արագ և ուժեղ, քան մյուս յերկրներում:

ԶԲԱՎՈՐ ՅԵՎ ՄԻՋԱԿ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՈԳՆՈՒԹՅԱՆ ԿՍՁՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Սակայն գյուղացիներն ուժ կունենա՞ն արդյոք միայնակորեն վերակառուցել իրենց գյուղատնտեսությունը: Նրանց հիմնական մասի համար անկասկած դա չատ դժվար կլինի: Գյուղական տնտեսությունը հասցնել բարձր աստիճանի, կարող են միայն շատ ունևորները, իսկ չքավոր ու միջակ գյուղացիները դա կարող են ավելի արագ և ճշտությամբ անել միայն ընկերություններում և արտելներում միանալու, միայն գյուղատնտեսական կոոպերացիայի միջոցով:

Մեր, Խորհրդային յերկրներում գյուղատնտեսական կոոպերացիան լայն չափով տարածվել և բավականաչափ զարգացել և: Այժմ՝ գժվար թե ճարվի մի շրջան, վորտեղ չաշխատի վորեւ կոոպերատիվ միությունը: Մի շարք շրջաններում գյուղացիությունը համարյա գլխավին կոոպերացված և գյուղկոոպերացիայի այս իրամ այն միությունում: Վերջին տարիներում գյուղկոոպերատիվ միավորները զգալիորեն ամրացել են, ձեռք են բերել աշխատանքի փորձառություն, կատարել են միջոցների մասնակի կուտակում, ունեն իրենց կազմում քիչ թե շատ փորձված գեկավարներ՝ չքավոր ու միջակ գյուղացիության շարքերից, համախմբել են իրենց շուրջը ակտիվ ու առաջադեմ գյուղացիների և մի շարք սայոններում անցել են լուրջ ագրեկուլտուր աշխատանքների, այսինքն իրենց անգամների տնտեսությունն բարձր աստիճանի հասցնելու աշխատանքների:

Սակայն առաջին հերթին ո՞ւմ պետք է ներդրամվեն և սպասարկեն այդ գյուղ-կոոպերատիվ միությունները:

Յեկ ահա գյուղատնտեսական կոոպերացիայի յերկրորդ հիմնական խնդիրը հանդիսանում է՝ չքավոր ու միջակ գյուղացիության փոխադարձ ոգնության կադմակերպումը:

Գյուղատնտեսական ընկերություններն իրենց գրյխավոր ուշադրությունը պետք է դարձնեն չքավոր գյուղացու, գեղջկուհու, այրի կանանց ոգնության, նրանց տնտեսության վերականգնման դորժին: Կադմակերպիչները և գյուղատնտեսական կոոպերատիվների ղեկավարներն առաջին հերթին պետք է անդամագրեն գյուղի տմենակարիքավոր շերտին և միջակ գյուղացիներին, վորոնք ձգտում են յավացնել իրենց աշխատավորական տնտեսությունը:

Գյուղի այդ շերտերը դուրս մնալով կոոպերատիվից և գյուղատնտեսական ընկերությունից, կարող են յենթարկվել կուլակի, վաշխատունների շահագործման, վորոնք մեղ մոտ գեռ չի մեռել, խորամանկորեն ձգտում են իրենց ցանցի մեջ ձգել աշխատավորին:

Իսկ գյուղատնտեսական ընկերության միջոցով չքավորները և միջակները կարող են բարձրացնել իրենց տնտեսությունը, յավացնել իրենց բարեկեցությունը և ավելի հեշտությամբ խուսափել կուլակի շահամոլ և գիշտիչ ճանկերից:

ԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ ԿՈՒՆԵԿՏԻՎ (ԱՐՏԵԼԱՅԻՆ) ՇԻՄՈՒՆՔՆԵՐՈՎ

Գյուղատնտեսական կոոպերացիան ոգնում է իր անդամներին՝ բարձրացնելու իրենց տնտեսության մակարդակը, ավելացնելու բերքատվությունը և կիթր տնտեսության մեջ, ըստ վորում այդ ոգնությունն առաջին հերթին ցույց տրվում է չքավոր տնտեսություններին: Սակայն մեծ սխալ կլինի գյուղատնտեսական կոոպերացիայի կողմից, սահմանափակել իր աշխատանքը միայն այս յերկու խնդիրներով:

Հասցնել բարձր աստիճանի քսան հինգ միլիոն ցրոված ու մանր գյուղական տնտեսությունները—սա բացառիկ զժվարին խնդիր է :

Մեր յերկրում կան մոտ ութ միլլիոն գյուղական տնտեսություններ, վորոնցում վոչ միայն հնարավոր չի սպասարկել տրակտոր կամ կալսիչ մեքենա, այլ նրանք զուրկ են անգամ գյուղացիական մի նիհար յեղ գնելու հնարավորությունից : Այդ տիպի տնտեսություններում յեղ պահելը մնաս ե . յեղը չի արդարեցնում իրեն, չունենալով լրիվ բեռնավորում :

Միանգամայն ակներե ե , վոր նման գյուղացիական տնտեսությունների բոլոր ջանքերը՝ ցրված ե միայնակ ձևով հասնել ավելի բարձր աստիճանի—համարյա անհուսալի յե : Նրանց համար միակ յելքն այն ե՝ միանալ բնկերություններում , արտելներում ե կամ կազմակերպել կոլլեկտիվ տնտեսություններ :

Դրա համար գյուղատնտեսական կոոպերացիայի յերրորդ ե ամենագլխավոր խնդիրն ե հանդիսանում՝ մեր գյուղատնտեսության լրիվ վերակառուցումը ե դրա փոխանցումը կոլլեկտիվ , արտելային ուղիների վրա :

Խորհրդային գյուղատնտեսական կոոպերացիան ձգտում ե գյուղատնտեսական արտադրությունը կազմակերպել նույն հիմունքներով , ինչպես կառուցված ե սոցիալիստական արդյունաբերական տնտեսությունը քաղաքներում , միայն այն տարրերությամբ , վոր Փարիզիկաները ե գործարանները տվյալ Փարրիկայի կամ գործարանի բանվորների կոլեկտիվի սեփականությունը չեն , այլ կազմում են Խորհրդային Միության ամբողջ աշխատավորության սեփականությունը :

Իսկ գյուղում գյուղատնտեսական կոոպերացիան խնդիր ե գնում կազմակերպել հացի , բամբակի ե այլ յուրահատուկ գործարաններ , վորոնք (բացի հողից) կալատիանեն իրենց կոլեկտիվ դաշտերում աշխատող ե համապատասխան կանոնադրությամբ միացված մի խումբ գյուղացիների :

Սակայն , չնայած այս տարրերության , աշխատանքի պայմանները ե աշխատանքի կազմակերպումը կու-

նենա համարյա միևնույն բնույթը: Ինչպես բանավորը
գործարանը չհամարելով իր անձնականն ու սեփականը,
իր ամբողջ ուժն ու յեռանդը տրամադրում է պետական
ձեռնարկությանը և դա բոլորովին չի պակսեցնում նրա
յեռանդն ու աշխատասիրությունը, այնպես էլ գյու-
ղում՝ իմ տնտեսության, իմ բաժին հողամասի, իմ
ձիու փոխարեն պետք է լինի՝ մե'ր տնտեսությունը, մե'ր
արտը, մե'ր ձին, և դա բոլորովին չպետք է պակսեցնի
արտելում կամ կոլեկտիվում աշխատող գյուղացու յե-
ռանդն ու աշխատասիրությունը:

Մի խոսքով, գյուղատնտեսական կոոպերացիայի
գլխավոր նպատակն է՝ կազմակերպել գյուղում սոցիալ-
լիստական (համայնական) տնտեսություն:

Թե առաջին յերկու խնդիրները և թե մանավանդ
յերրորդ գլխավոր խնդիրը գյուղատնտեսական կոոպե-
րացիայի կողմից կիրադործվեն միայն այն դեպքում,
յեթե նրան ոգնի պետական սոցիալիստական խոշոր ար-
գյունարերությունը, յեթե գյուղի վերակառուցմանը,
գյուղատնտեսական կոոպերացիայի աշխատանքներին
ղեկավարի Համախոլթենական Կոմ. կուսակցությունը,
վորին նրա ստեղծող, ղեկավար և ուսուցիչ Վ. Ի. Լե-
նինը կտակել է՝ հետամնաց, կիսաազադած և մութ
գյուղը՝ վճռական և անշեղ կերպով տանել դեպի լավ,
կուշտ, կույտուրական մարդկային կյանք, տանել դեպի
սոցիալիզմ:

**ԻՆՁ ՆՈՐ ԲԱՆ Ե ԱՍԵԼ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄԿՈՒՍԱԿ-
ՑՈՒԹՅԱՆ XV ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԿՈՊՊԵՐԱՑԻՅՅԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ**

Գյուղատնտեսության և գյուղատնտեսական կոոպե-
րացիայի խնդիրներն այս կամ այն ձևով դրված են յե-
ղել և դրված են Հ.Կ.Կ. բոլոր Համագումարներում:
Մասնավորապես Կոմկուսակցության 15-րդ համագու-
մարը գյուղկոոպերացիայի աշխատանքի խնդիրներին
առանձին և բացառիկ ուշադրություն է նվիրել:

Համագումարը ամփոփեց այն բոլորը, ինչ արված
է գյուղում Կոմ. կուսակցության կողմից, յերկրի ու-

սաջ յուսարանեց զյուզի խորքերում կատարվող պրո-
յեկտները, ապա նեցեց այն ուղիները, վորոնցով հետա-
դաշում պետք է ընթանա գյուղական բոլոր կազմակեր-
պությունների աշխատանքները, նույն թվում և գյուղ-
կոտպերացիայի աշխատանքները:

15-րդ Համագումարը նեցե՝ վոր գյուղատնտեսական
կոտպերացիան մինչև այժմ չըջանների մեծ մասում իր
խնդիրն և համարել զյուզացիության չքավոր և միջակ
մասնաշին ներգրավել իր շարքերը, իր անդամներին
սպասարկել վարկավորման, հայթայթման, վաճառ-
հանման ու մատակարարման բնագավառում, վոր միայն
հատ ու կենտ տեղերում և սկսված գյուղատնտեսության
արտադրության բարձրացման աշխատանքը և գյուղա-
տնտեսական ընկերությունների կողմից համարյա աշ-
րաթով և արված չքավորությանը նյութական-տնտեսա-
կան ոգնություն ցույց տալու աշխատանքը, և վոր գյու-
ղատնտեսական կոտպերացիան հատ դանդաղ և թույլ և
զնում գեպի իր գլխավոր նպատակի իրականացումը—
գյուղացիական տնտեսությունների կոլլեկտիվացումը:

Ավելի մեծ ուշադրություն, ավելի մեծ ոգնություն
չքալորին, ավելի ուժեղացնենք դաշինքը միջակի հե-
տալի վճռական դիմադրություն կուլակին, ավելի հա-
մարձակ գեպի խոշոր կոլլեկտիվ տնտեսություն—սրանք
են ահա կոմ. կուսի 15-րդ Համագումարի հիմնական
նշանարանները, վորոնք առաջադրված են գյուղատն-
տեսական կոտպերացիային:

Այն հարցի լուսարանումը, թե գործնականում
գյուղատնտեսական կոտպերացիան ինչպես պետք է ա-
րագացնի գյուզի առաջարժումը գեպի համայնական,
կոլլեկտիվ—սոցիալիստական տնտեսություն, —բարդ և
խոշոր գործ է: Ներկա գրքի եջերում այս հարցի վրա
ավելի մանրամասն կանգ առնելու հնարավորություն
չունենք, քանի վոր այս գրքի նպատակն է քննության
յենթարկել ուրիշ կարևոր և լուջ հարց—գյուղկոտպե-
րացիայի կողմից չքավորության մեջ տարվելիք աշխա-
տանքի կարգի մասին:

ՀԻՍՆԱԿԱՆ ԴԻՐՔԱՎՈՐՈՒՄԸ ԶՔԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ- ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՈԳՐՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

Զի կարելի ասել, վոր գյուղատնտեսական կոոպերացիան մինչև այժմ գյուղի չքավորութեանն ոգնութեան ցույց չի ավել:

Այդ ոգնութեանը յեղել է: Ոգնութեան արված է: Զքավոր գյուղացուն ոգնել են և վարկով, և գութանով, և գյուղատնտեսական մեքենաներով:

Սակայն, շատ հաճախ, թե վարկ, թե գութան և թե գյուղատնտեսական մեքենա ստացող այդ չքավորը արնտեսապես բարձրացել և չափից դուրս թույլ և դանդաղ:

Ոգնութեան նման արդյունքն առիթ է տալիս գյուղի կուլակի և ունեորի կողմից հետևյալ խոսակցութեանը.—

«Սորհրդային իշխանութեանը ոգնում է ձրիակերներին և ծուլերին, ոգնում է իգուր, վորովհետև միևնույնն և նրանցից ոգուտ չես ստանա»: Նման խոսակցութեանները մեծ կասկածներ են ստեղծում նաև առանձին միջակ գյուղացիներին մեջ: Ստեղծվում էր մի տեսակ դժգոհ տրամադրութեան, վոր իբր թե Սորհրդային Իշխանութեանն այն միջոցները, վորը տալիս է չքավորներին, լավ կլիներ, յեթե տրամադրեր միջակային աշխատավորական տնտեսութեաններին,— այն ժամանակ և միջոցները չեյին վոչնչանա և ավելի շատ ոգուտ կլիներ:

Նրանք մտածում են—«Սա ինչ բան է, գյուղացի Սիմոնին տվեցին լժկանի վարկ, ոգնեցին նրան լժկան առնելու, մի շաբաթ անցավ, յերկրորդում լժկանը սատկեց: Լժկանը չկա, իսկ վարկն էլ հետ ստանալը բավականին դժվար է: Նույն Սիմոնին արտոնյալ յերկարատև վարկի կարգով տվեցին նոր «Սակկա» մարկայի գութան, իսկ այժմ այդ գութանը, ստանան գիտե, թե վորտեղ ընկած ժանգոտում ու փշանում է: Ել ինչպիսի արնտեսավոր է Սիմոնը, յերբ նա չկարողացավ լավ խնամել լժկանին, իսկ գութանը պահել ինչպես հարկն է: Արդյոք

ճիշտ և վարվում Կոմիտսակցությունը և Խորհրդային Իշխանությունը, յերբ գյուղում աշխատող բոլոր կադմոսկերպություններէջ պահանջում և չքավոր գյուղացիներին առաջնակարգ արտոնություններ և սպասարկում ցույց տալը: Սիմոնի նման որինակներ գյուղում հազմագլուտ չեն:

Կարելի չէ բազմաթիվ որինակներ բերել, յերբ չքավոր գյուղացուն շինարարության համար փայտ են տալիս, բայց նա վաճառում և հարեանին և ինքը մնում և նույն կիսաքանդ խրճիթում, կամ յերբ չքավորին տալիս են մաքուր, լավ սերմացու, իսկ նա ցանում և կեղտոտը, փչացածը, կամ բոլորովին չի ցանում, քանի վոր սերմիւ ժամանակ նա չի ունենում վոչ լավ, վոչ վատ, վոչ ընկերությունից ստացած և վոչ ել սեւեռական սերմացու:

Ինչումն և գործը:

Մի գուցե արդարացի յեն գյուղի կուլակ-փափսացողները, վորոնք խոսում են չքավորին տրվող ոգնության անմտության մասին, մի գուցե արդարացի յեն և այն առանձին միջակները, վորոնք սկսում են մեծ կասկածանքով և թերահավատությամբ մտանալ չքավորության: Մի գուցե Կոմ. Կուսը և Խորհրդային Իշխանությունն իսկապես սխալվում են՝ գյուղի չքավորությանը առաջին հերթին ոգնության ցույց տալով:

Իհարկե վոչ:

Կոմիտսակցությունը և Խորհրդային Իշխանությունը ճիշտ են վարվում, յերբ գյուղական կազմակերպությունների ուղադրությունն ու ջանքերն ուղղում են չքավոր գյուղացիների ոգնության գործին: Յեւ մենք ասենում ենք, ինչպես և գնում չքավորների տնտեսության զարգացումը՝ նրանց ցույց տրված ոգնության հետեանքով: Ամբողջ հարցը կայանում և նրանում, վոր առանձին չքավոր գյուղացի Սիմոնին տրված ոգնությունը բավական չի յեղել նրա անտեսությունը վորտի կանգնեցնելու համար: Սիմոնի լծկանը սատկեց վոչ թե նրա համար, վոր Սիմոնը վատ, ձրիակեր,

ծուլլ տնտեսավար ե, այլ նրա համար, վոր Սիմոնի ստացած վարկը բավականացրեց միայն լծկան տոնելուն, իսկ կերակրելու համար նա վոչինչ չուներ, և վերջապես տեղ ել չկար կապելու. նա գոմ չունի. նա պետք ե խրճիթի հետեւում մի աղքատիկ ծածկոց չիներ և լիմկանը պաշտպաններ վատ յեղանակներից: Հակառակի պես այն շարաթը, յերբ Սիմոնի վատ կերակրած լծկանը կանգնած եր անպետք ծածկոցի տակ յեղանակները վատացան, լծկանը չկարողացավ դիմանալ և սատկեց:

Լծկան ունենալը Սիմոնի ուժից վեր դուրս յեկավ: Նա վոչ միայն չփրկեց Սիմոնի տնտեսությունը, այլ վերջնականապես քայքայեց նրան ու Սիմոնը առաջվա նման լծկան չունի և հարյուր քսան ուրլի պետք ե վրձարի «Վարկոսպին»:

Այն չքավոր գյուղացին, վորը ծախեց արտոնյալ պայմաններով ստացած շինությունը, այդ արեց վոչ թե իր ծուլության ու անտնտեսավարության հետեւն քով և ցանկացավ ապրել մութ, կիսաքանդ խորճիթում, այլ այն պատճառով, վոր բնտանիքը կերակրելու համար, նրան առաջին հերթին հարկավոր եր կով, վորը գնելու համար նա Վարկոսպից չկարողացավ վարկ տանալ:

Կան, իհարկե, գյուղում հարբեցողներ, ճրիակերներ և ծուլեր: Կոմ. կուսակցությունը և Սորհրդային իշխանությունը հոգ են տանում վոչ նրանց մասին. գյուղի չքավորության հիմնական մասսան նրանք չեն կազմում: Այդ գիտի ամեն մի ազնիվ աշխատավոր գյուղացի:

Չքավոր գյուղացիների հիմնական մասսան կազմող սակավահոգները, առանց աշխատավորի կամ հիվանդ ու հաշմանդամ միակ կերակրող ունեցող բաղձանդամ բնտանիքներն յերեք չեն մտածում՝ ծուլության, հարբեցողության կամ ճրիակերության մասին:

Գյուղացիության այդ մասսայի տնտեսության մեջ պետք ե միայնգամից յերկար ժամանակով խոշոր միջոցներ գնել, քանի վոր փոքր ոգնությունն ու ոժանդակությունը միշտ ել դուրս չի բերում ծանր կացությանից:

Ամեն մի չքաւոր տնտեսութեան մեջ միտնդաւից մտցնել խոշոր միջոցներ այն ժամանակ, յերբ չքաւորներն թիվը Խորհրդային Հանրապետութեաններում հասնում եւ մինչ տասը միլիոնի—սա անիրազօրծելի խնդիր է: Յեւ ընդհանր աշխարհում, նման ոգնութեան եւ աջակցութեան գեղարու գյուղի գարգացումն ու վերելքը կնխանա շատ զանազան, քանի վոր գյուղատնտեսութեան նման դարգացումը կանար միայնակ, կամ ինչպէս ասում են, անհատական հիմունքներով:

Մինչ դեռ կոմունիստական կուսակցութեան եւ Խորհրդային ԽՍՀՄ-ի նպատակն եւ կազմակերպել այնպիսի գյուղատնտեսական արտադրութեան, վորը կարող կլինի զարգանալ հեշտ ու արագ, եւ տնտեսական բարձր վերելքի համար կունենան բոլոր տվյալները. Հետեւապէս գյուղական չքաւորութեան տնտեսական նյութական ոգնութեան գուզքը պիտի կազմակերպված լինի մի էիշ այլ հիմունքներով. առանձին չքաւոր տնտեսութեան ոգնելուն գուզքը պիտի մնալական ուշադրութեան պիտի ե դարձնել համալսմբելու չքաւոր գյուղացիներին համայնական, ընկերային եւ արտելային տնտեսութեաններում, սկզբում թեկուզ ամենահասարակ ձեի, իսկ այնուհետեւ գյուղատնտեսական ընկերութեան եւ չքաւորացող կազմակերպութեաների հետագա ոգնութեամբ, աշխարհ կոյեկտիվ միութեանն ինքը կանոնի կոյեկտիվացման ամելի բարձր աստիճանի:

**ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ԱՌԱՋԻՆ ԽՆԴԻՐԸ
ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՏԱՐՎԵԼԻՔ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՄ—
ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՑՈՒՄՆ Ե**

Գյուղատնտեսական կոոպերատիվը բարեգործական կազմակերպութեան չէ: Գյուղատնտեսական կոոպերատիվը տնտեսական կազմակերպութեան եւ, վորն աշխատում ե ինքնահատուցման եւ առևտրական հիմունքներով:

Գյուղատնտեսական կոոպերատիվը մի կազմակերպութեան եւ, վորը բաղկացած ե գյուղացիական տնտե-

սություններէ ներկայացուցիչ առանձին անդամ—փայտերեբից, վորոնք գյուղատնտեսական կոոպերատիվ են կազմակերպել նրա համար, վոր վերջինը գերազանցապէս սպասարկի իր անդամ փայտաւերերին, նախ և առաջ ունելով գյուղատնտեսութեան արտադրութեան զարգացմանը, ինչպես և առաջին հերթին իր անդամ—փայտաւերերի տնտեսութեան դարգայման:

Այս բոլոր հիմունքները մնում են ճիշտ, անվիճելի և անխախտ նաև գյուղատնտեսական ընկերութեան կողմից իր գլխավոր խնդիրներից մեկի, այն է՝ առաջին հերթին չքավոր գյուղացիների սպասարկումն իրագործելու ժամանակ:

Գյուղատնտեսական կոոպերատիվը չի կարող, չրպէսքէ և իրավունք եւ չունի իր միջոցները բաժանել կոոպերատիվին քիչ ծանոթ, կոոպերատիվի հետ վոչ մի կապ չունեցող, կոոպերատիվի գործերի համար վոչ մի պատասխանատւութիւն չկրող առանձին գյուղացիական տնտեսութեաններին: Պարզ ասած, գյուղատնտեսական ընկերութեանը չի կարող լուրջ տնտեսական նյութական ունեւթյուն հասցնել այն չքավոր տնտեսութեաններին, վորոնք այդ կոոպերատիվի անդամ—փայտեր չեն: Յեւ վ միայն այն դեպքերում, յերբ իր անդամ—փայտաւերերի կարիքն ու պահանջը լրիւ չափով բախտաբաւած կլինեն, իսկ ընկերութեանն ազատ միջոցներ (գրամական կամ նյութական) կունենա, այն ժամանակ միայն ընկերութեանը կարող է՝ վոչ—կոոպերացված չքավոր տնտեսութեաններին վորոչ տնտեսական—նյութական ունեւթյուն ցույց տալ: Սակայն այդ կլինի վոչ թէ ընդհանուր կարգով, այլ վորպէս բացառութեան ընկերութեաններում գոյութեան ունեցող կարգ ու կանոնից:

Ի՞նչպէս վարվել այդ դեպքում. ի՞նչպէս կապել այդ կոմունիստական կուսակցութեան և Խորհրդային Իշխանութեան կողմից չքավորներին ամեն կերպ ոգնելու մասին արված հրահանգների հետ:

Յեւքը շատ պարզ է: Գյուղատնտեսական ընկերաբայան անհրաժեշտ է ներգրավել իր անդամ—փայտաւերի շարքերը շրջապատի գյուղերի չքավոր գյուղացի—

Յերիկն և ընկերության աշխատանքներում հիմնական ուշադրությունը դարձնել նրանց տնտեսա-նյութական ապաստարկմանը:

Կոմունիստական Կուսակցության 15-րդ համագումարը գյուղատնտեսական կոպերացիայի առաջ դրել է հետևյալ խնդիրը. մոտ ժամանակաշրջանում չքավորությանը հարյուր տոկոսով յենթարկել կոոպերացման: Ինչպիսիք իր անդամ-փայտերերի շարքը ներդրովել չքավոր գյուղացիներին, յերբ նրանց մեծ մասի համար չափազանց դժվար է մուծել մուտքի և փայտվճար, մասնավանդ՝ այդ մուծումները բավականին մեծ են և սովորաբար կազմում են 11 ուրլի (մուտքի՝ մեկ ուրլի և փայտվճար՝ տասը ուրլի):

Վորտեղից պետք է չքավորը միջոցներ գտնի գյուղատնտեսական կոոպերատիվում անդամագրվելու համար:

Մուտքի վճարը (մեկ ուրլի) չքավորը մի կերպ կարող է ճարել և մուծել: Իսկ ինչ վերաբերում է փայտվճարին, գյուղատնտեսական կոոպերատիվը ինքը պետք է ունեւթյան գա չքավորին:

Գյուղատնտեսական կոոպերատիվների մեծ քանակ գոյություն ունի այսպէս կոչվող չքավորության կոոպերացման Փոնդ. այդ Փոնդերը կազմվում են լրացուցիչ վճարման Փոնդի մասհանումներից, կոոպերատիվների մարտը շահից, և նպատակը կայանում է նրանում, վոր ունեն դուղի չքավորության անդամագրվելու գյուղատնտեսական ընկերության: Չքավոր գյուղացին կարող է գյուղատնտեսական կոոպերատիվի վարչությանը դիմում տալ և չքավորության կոոպերացման Փոնդից փոխառություն խնդրել իր անդամությունն ընկերությունում ձեակերպելու համար: Դիմումի հետ պետք է ներկայացվի մուտքի վճարը: Յեթե կոոպերացման Փոնդը ընկերությունում չի սպառված, յեթե դիմող չքավորը հայտնի յե տեղի հասարակական և պետական կազմակերպությունների վորպէս իրոք աշխատավոր գյուղացի, այդ դեպքում չքավոր գյուղացու դիմումը կարելի յե բավարարել, և դիմող չքավորի փոխարեն չը-

Բանդուբյան կուպերացման Փոնդից մուծվում և մասնա-
փորձակն փայտավճարի կեսը*):

Այդ մուծումը նվեր կամ նպատակ չէ, այլ անտուկոյ
յերկարատե (Միութենական Ժողովուրդի 28 թ. սեպ-
տեմբերի 7-ի փորձամար վոչ պակաս յերեք տարի ժա-
մանակով) փոխառություն՝ չքավոր գյուղացուն: Փա-
յտավճարի յերկրորդ կեսը վարչության հատուկ փորձ-
ամար նույնպես հետաձգվում և յերկար ժամկետով—յի-
րեքից մինչև հինգ տարի: Վարչության փորձած ժամա-
նակամիջոցում չքավոր գյուղացին աշխատելով վճարում
և փայտավճարի մուծման համար իրեն տված վարկը և
փայտավճարի յերկրորդ կեսը մուծում և իր միջոցներից:

Չքավոր գյուղացիների կոոպերացումը հեշտացնե-
լու և նրանց փայտավճարի պարտքը մարելու համար,
բացի կոոպերացման Փոնդից տրված փոխառությու-
նից, ճիշտ աշխատող գյուղատնտեսական կոոպերատիվ-
ները ցույց են տալիս և այլ ուղևություն: Չքավոր գյու-
ղացուն կոոպերատիվը մի վորեւ աշխատանք և տալիս
և աշխատավարձի մի մասը պահում՝ նրա փայտավճարի
պարտքը մարելու համար: Բացի այդ, գյուղփոկերը
կարող են իրենց միջոցներից մուծել չքավոր գյուղացու
փայտավճարը:

Աշխատանքի այս կարգը ոգնում և չքավորությանը
փոքրի կանգնելու և ներգրավելու նրան համայնական
արտելային տնտեսության հունի մեջ:

ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

Գյուղկոոպերացիայի գծով չքավորության մեջ
տարվող աշխատանքի հետևյալ շրջանը, կոոպերացու-
մից հետո՝ հանդիսանում և չքավորության տնտեսական
ուղևության կազմակերպումը:

Այդ աշխատանքների նպատակն և՛ բարձրացնել
կոոպերացված չքավորության բարեկացությունը, նրա

*) Համամիութենական Ժողովուրդի 1928 թ. սեպտեմբերի
7-ի փորձամար գյուղատնտեսական կոոպերացիայի շահերից ար-
ժող մասահանումը պարենի և ցանքանքի մեջ և 15 տոկոս:

կուլտուրական մակարդակը և գյուղկոոպերացիայի այն
բոլոր աշխատանքները, վորոնք նպաստում են չքավոր
գյուղացիության համախմբմանը՝ պարզ և ավելի բարդ
կոլեկտիվներում:

Վորովհետև գյուղատնտեսական կոոպերացիան ու-
նի մի քանի հիմնական ֆունկցիաներ կամ աշխատանքի
բնագումարներ, ակներև են, վոր ամենից հարմար էլլինի
պարզարանել այն հնարավորությունները, վորոնք ունի
գյուղկոոպերացիան իր աշխատանքների առանձին բնա-
գումարներում չքավորության ոգնության համար:

ՎԱՐԿԸ

Գյուղկոոպերացիայի աշխատանքի հիմնական բնա-
գումարներից մեկը հանդիսանում է գյուղատնտեսական
արտադրության վարկավորումը:

Վարկը գյուղատնտեսական կոոպերացիայի ձեռ-
քում կարող է հանդիսանալ և հանդիսանում է չափա-
յանց ուժեղ, անգամ ամենաուժեղ հենարանը, վորի ոգ-
նությամբ հնարավոր է վերակառուցել ամբողջ գյուղա-
տնտեսական արտադրությունը՝ նոր հիմունքներով: Նա,
ում ձեռքում գտնվում է վարկը, միանգամայն ազատ
կարող է ոգնել և զարգացնել գյուղատնտեսության ար-
տադրության այս կամ այն ճյուղը, կամ տնտեսության
այս կամ այն ձևը:

Պարզենք քիչ ավելի մանրամասն:

Տրամադրելով բոլոր վարկային միջոցները կաթնա-
տնտեսության զարգացման գործին, համեմատաբար
կարճ ժամանակամիջոցում կարելի յե տվյալ շրջանում
կաթնատնտեսական ճյուղը բարձրացնել և վոտքի կանգ-
նեցնել: Յեթե սկսել առանձնապես ուժեղ և հատուկ ար-
տոնյալ պայմաններով վարկավորելու կոլեկտիվ միու-
թյուններին (արտելներ, կոմմունաներ), յեթե շրջապա-
տի գյուղացիությունը չահագրգռել հիշած կոլեկտիվ-
ների արտոնյալ վարկավորումով, անշուշտ կարելի էլ-
լինի զգալի դրական արդյունքների հասնել՝ թե արդեն
գոյություն ունեցող կոլեկտիվներում և թե աջակցել նո-
րերի կազմակերպման:

Մի խոսքով, վարկը իսկապես լուրջ ուժ է, վորի ողնությամբ կարելի յէ ազդել շրջապատի գյուղացիութեան վրա, և այնպէս փոխել գյուղի դեմքը, ինչպիսին անհրաժեշտ է սոցիալիստական հասարակութեան կառուցման համար:

Վարկային ֆունկցիաներ ունեցող գյուղատնտեսական կոոպերատիւներից շատերը պարզ չեն պատկերացնում գյուղատնտեսական վարկի ամբողջ ուժն ու նշանակութիւնը:

Շատ գյուղատնտեսական ընկերութիւններ իրենց վարկային աշխատանքին մոտենում են վորպէս սովորական առևտրական սպերացիայի, նրանք համարում են, վոր դրամը՝ զաւապանք է, վորը պետք է շահալիս սոստործել և արգարեցնելով ծախսերը, մի քիչ ել վատտակել:

Նման ընկերութիւնները վարկային միջոցները, վորպէս փոխառութիւն տրամադրում են ունենոր գյուղացիներին, հաշվելով դրամի ոգտագործման այլ ձէն ալիլի ապահով իրենց վերադարձնելու տեսակետից, և նշանակում է ընկերութեան համար ալիլի ոգտաօխտ:

Նման գյուղատնտեսական վարկային ընկերութիւնների վարկային աշխատանքը վոչնչով չի տարբերվում կապիտալիստական, բուրժուական կոոպերատիւների աշխատանքից: Կապիտալիստական յերկրներում վարկը ծառայում է մասնավոր սեփականատիրական և առաջին հերթին խոշոր կալվածատիրական, խոշոր-կուլակային տնտեսութեան զարգացմանը:

Բուրժուական կապիտալիստական կոոպերատիւներում վարկային ոպերացիաներն իրոք հանդիսանում են դրամի առևտրական ոպերացիա և ուղղված են հասարակութեան այնպիսի շերտերի պաշտպանութեանը, վորոնք կապիտալիստական կարգերի հիմքն են հանդիսանում (կալվածատերեր, Փարբիկանտներ, կուլակներ): Սորհրդային գյուղատնտեսական կոոպերացիան, վորը հետապնդում է միանգամայն այլ նպատակներ, այն է համայնական, սոցիալիստական տնտեսութեան կառուցում, յերբեք չպետք է զբաղվի դրամի առևտրով, ունե-

վորձերը և կռլակները վարկավորումով, ինչպես այդ նկատում և առանձին դեպքերում: Գյուղատնտեսական կոպերատիվների նման թեքումների դեմ կտրուկ կերպով պետք և պայքարել:

Վարկը պետք է ուղղվի առաջին հերթին կոլեկտիվ կազմակերպությունների ոգևորչան գործին. յերկրորդ՝ անհատ չֆավորական և ապա միջակ գյուղացիական տնտեսություններին:

Գյուղատնտեսական վարկային բնկերությունը պետք և ոգնի հետամնաց չքավորական տնտեսություններին, թեկուզ մի փոքր լավացնելու իր տնտեսական վիճակը: Մեր յերկիրը բավականաչափ հարուստ է, վոր կարողանա լրիվ բավարարել գյուղի գյուղատնտեսական վարկի կարիքն ու պահանջը: Վարկային միջոցները բաց են թողնվում վոչ բավարար չափով: Գյուղավարկային բնկերություններում միշտ ել կան մեծ քանակությամբ վարկով չբավարարված չքավորների դիմումներ: Մակայն սխալ կլինի և այն, յեթե թեքում լինի մյուս կողմը, — յեթե վարկային բնկերությունը վարկային միջոցները բաշխի անդամ-վաճառերերի միջև այն հաշվով, վոր վոչ վոքի դժգոհություն պատճառած չլինի:

Նման դեպքում սխալն առաջին հերթին նրանում կլինի, վոր տնտեսական տարրեր շերտի պատկանող գյուղացի անդամ-վաճառերերը հավասար չափով վարկ կստանային: Յենթադրենք, վոր թե ունևորը, թե միջակը և թե չքավորը ստանային քանհնգական ոււրլի: Միանգամայն պարզ և, վոր վարկի նման բաշխումը անմտություն կլինի: Ունևորը ստացած դումարը կարող և ոգտագործել իր, առանց այն ել ամուր տնտեսությունն ել ավելի ուժեղացնելու համար, իսկ չքավորին չի բավականացնի անդամ իր ամենաանհրաժեշտ պահանջը բավարարելու համար:

Բացի այդ, այսպիսի հավասարեցուցիչ բաշխումը ճիշտ չեր լինի և նրա համար, վոր փոխառվությունը չըն-

չին լինելու պատճառով դրա ազդեցությունը տնտեսութեան վրա չեր յերևա: Դրանով հնարավոր չի մի վորեն լուրջ գնում (ձի, կով, կամ լավ մեքենա) կատարել: Կարելի չե համոզված լինել, վոր փոքր գումարի փոխառութեան յերբեք չի ոգտագործվում տնտեսութեան արտադրական նպատակին, այլ ծախսվում ե սպառողական կարիքներէ համար:

Այստեղից պարզ ե այն յեզրակացութեանը, վոր անհրաժեշտ ե վարկային միջոցները բաշխել առաջին հերթին գյուղացիութեան ավելի կարիք զգացող մասին, այսինքն չքավորներին և այն չափով, վոր տնտեսութեանը զգա այդ փոխառութեան ազդեցութեանը, վոր նա քեկուզ մի աստիճան վեր բարձրանա:

Բավարարել խոշոր վարկով բոլոր կարիք ունեցող տնտեսական տնտեսութեաններին, ինչպես վերևում ե տալած, — խորհրդային պետութեանը չի կարող. դրա համար նպատակահարմար ե վարկը արամագրել չքավոր կամ միջակ գյուղացիներից կազմած խմբակներին:

Կոլեկտիվին տրված վարկի խոշոր լինելու հետեանքով դրական արդեւունքներն ավելի շատ կլինեն:

Չքավոր կամ միջակ գյուղացին՝ կոլեկտիվում կամ արտելում աշխատելիս ավելի արագ և ավելի պարզ կզգա իր դրութեան լավացումը, քան այն ժամանակ, յերբ աշխատի առանձին, չնչին միջոցներով և վարկով կառուցի իր տնտեսութեանը: Փոխադակ նրա, վոր տասն անհատ տնտեսութեաններ առնեն տասը գութան (ամեն մեկն մի գութան) կարելի կլինի բավականանալ չորսով, հինգով, յեթե այդ տասը տնտեսութեանը միանան կոլեկտիվում, իսկ մնացած գութաններին տրվելիք դրամը կոգտագործվի տնտեսական այլ կարիքներէ համար: Գյուղատնտեսական ընկերութեանը կոլեկտիվներին կարող ե և պետք ե բաց թողնի վարկային միջոցներ ավելի շատ գումարով, յերկար ժամկետով և ավելի ցածր տոկոսով, քան տնտեսական, թեկուզ և չքավորական տնտեսութեան:

Վարկային ընկերութիւնները չափ հաճախակի կատարում են մեկ ուրիշ սխալ, յերբ չքաւորներին տրվող փոխառութիւնը բաց են թողնում ունեւորների յերաշխաւորութեամբ:

Թվում է թէ վոչ մի սխալ բան չկա այստեղ: Վարկը դնում է գյուղացիութեան չքաւոր շերտին: Ընկերութիւնը չի կիրառում հաւասարեցման սկզբունքը: Նա միայն ցանկանում է ապահովել փոխառութիւնը ժամանակին և կանոնաւոր վերադարձնելը (մարումը):

Թվում է, թէ նման դրութիւնը և ճիշտ է և տնտեսաւար:

Սակայն գործնականում այլ բան է դուրս գալիս: Վարկավորման այդ ձևը չքաւոր գյուղացուն չափ հաճախ ուղակի գցում է կուլակիների տնտեսական ծանր ճնշման, ստրկութեան տակ:

Չքաւոր գյուղացին նախ հազար ու մի խնդրանքով ու պաղատանքով պետք է ստանա ունեւոր դրացիների յերաշխաւորութիւնը, և յետեւ նրանք հզոր հովանավորողների գթասրտութեամբ կհամաձայնեն յերաշխաւորելու չքաւորին, վերջինը միշտ ել պետք է պարտավոր զգա իրեն, իրավունք չունենալով յերեւեք ձայնը բարձրացնելու իր «բարեգործների» վրա, նրանց դեմ դուրս գալ ժողովներում, բացարկել նրանց թեկնածութիւնը խորհրդում կամ կոոպերացիայում և մինչև անդամ դատարանում նրանց դեմ հակառակ վկայութիւն տալ:

Գյուղատնտեսական վարկային ընկերութիւնն այնպես պետք է վարկավորի չքաւոր գյուղացիներին, վոր առաջին հերթին նպաստի նրանց մոտեցման և միացմանը համայնական կոլլեկտիվ կազմակերպութիւններում, ընդ վորում հասկանալի յէ, վոր այդ միացումը պետք է լինի միանգամայն կամովին, հեռու ստիպողական ձևերից: Գյուղատնտեսական վարկային ընկերութիւնը պետք է ոժանդակի և գյուղական անհատ աշտեսութիւնների բարձրացմանը, նրանց քիչ թէ չափ յերկար

ժամանակով՝ ցածր սովորով և զգալի գումարի փոխատվություն տրամադրելով:

Փոխատվությունները ճիշտ ժամանակին և կանոնավոր հետ ստանալու համար, ընկերության Վարչությունը սերտ կապով պետք է կապված լինի փոխառուների հետ, լավ ճանաչի նրանց տնտեսությունը և գործակցի գյուղփոկների հետ:

Բացի սովորական վարկային միջոցներից, վորոնք կազմում են վարկային ընկերության ընդհանուր ֆոնդը, Խորհրդային իշխանության կողմից, թե կենտրոնում և թե տեղում կազմված է գյուղի չքավորության յերկարատև վարկավորման հատուկ ֆոնդեր: Այդ ֆոնդը գոյություն ունի բոլոր գյուղավարկային ընկերություններում և նշանակված է բացառապես գյուղացիական չքավոր տնտեսությունների արտադրական արտոնյալ վարկավորման համար:

Արտադրական վարկավորում—նշանակում է այնպիսի վարկավորում, վորը տրամադրվում է բանվոր անասուն (ձիեր, յեզներ), արտադրական գործիքներ (գութաններ, փոցիսեր մեքենաներ) և արդյունաբերող անասուն (կովեր, վոչխարներ, խոզեր) գնելու համար: Վարկի ոգտագործման ժամանակը սահմանվում է յերեք տարուց վոչ պակաս՝ գյուղատնտեսական ինվենտար և մանր արդյունաբերող անասուն գնելու համար, և հառնում է մինչև հինգ տարի բանվոր անասուն գնելու համար:

Նշած ժամանակամիջոցում գյուղացի չքավորը միանգամայն ազատ կարող է լավացնել իր տնտեսական գրությունը և վարկը ժամանակին վերադարձնել:

Ի յրումն սրան, Խորհրդային կառավարության հատուկ յորոշմամբ չքավորական վարկի տոկոսը սահմանված է տարեկան 6-ից վոչ բարձր: Բացի այդ, ԽՍՀՄ-ի Ժողկոմխորհի 1928 թ. սեպտեմբերի 7-ի վորոշմամբ, կազմակերպված է չքավորական նոր ել ակելի արտոնյալ վարկավորման ֆոնդ: Այդ ֆոնդը

կազմվում է հետևյալ կերպ. 1928—29 բյուջետային տարում անհատական գյուղացիական տնտեսությունների վարկավորման համար բաց թողնված միջոցների 40 տոկոսից վոչ պակաս պետք է տրամադրվի չքավոր տնտեսություններին, այսինքն պետք է առանձնացվի՝ վորպես չքավոր տնտեսությունների վարկավորման հատուկ ֆոնդ։ Այդ այլ ֆոնդի կեսը (50 տոկոսը) պետք է ոգտադործվի չքավոր տնտեսությունների բացառապես արտադրական կարիքների համար (ձիու, գութանի և այլն), հատուկ արտոնյալ պայմաններով (ոգտադործման ավելի յերկար ժամկետով և վոչ ավել տարեկան 4 տոկոսից) :

Վարկային ընկերությունն ունենալով նման ֆոնդ, ավելի ուշադիր պետք է վերաբերվի նրա ճիշտ ոգտադործութունը։ Չքավորական ֆոնդը վոչ մի դեպքում չպետք է ոգտադործվի այլ նպատակների համար. դա յենթակա յե քրեական խիստ պատասխանատւության։

ՄԱՏԱԿՄԱՐՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Գյուղատնտեսական կոոպերացիայի գործնելության յերկրորդ հիմնական բնագավառը հանդիսանում է մատակարարման աշխատանքը։

Գյուղատնտեսական ընկերությունն իր անդամներին մատակարարում է գյուղատնտեսական մեքենաներ և գործիքներ, սերմացու, պարարտանյութեր և գյուղատնտեսության համար անհրաժեշտ մի շարք այլ առարկաներ։ Կոոպերատիվի մատակարարման աշխատանքի վորակի հետ և կապված անդամների տնտեսական գարգացումն և այդ գարգացման ուղղությունը։ Այլ կերպ ասած, յեթե գյուղատնտեսական կոոպերատիվի աշխատանքը լավ է դրված, այդ դրական է անդարագառում նրա անդամների բարեկեցության մակարդակի բարձրացման վրա։ Բացի այդ, ընկերության մատակարարման աշխատանքներից և կախված այն, թե ինչ հիմունքներով, ինչ ուղղությամբ և պարպանում

տվյալ շրջանի գյուղատնտեսությունը. — Ընկերությունը
ոժտանդակում է միայն անհատական տնտեսության դար-
գացման, թե՞ նա առաջին հերթին խրախուսում է տըն-
տեսության կոլլեկտիվ ձևերի զարգացումը, միաժամա-
նակ աջակցելով նաև անհատ տնտեսության աշխա-
տանքներին:

Ընկերության վարչությունը չի կարող կուրս վերց-
նել գյուղի ունևորի և կուլակի տնտեսություններին մե-
քենաներ և այլ անհրաժեշտ առարկաներ մատակարա-
րելու. դա միաձգամայն սխալ կլինի: Նա առաջին հեր-
թին պետք է ոգնի ավելի կարիք ունեցող տնտեսու-
թյուններին, քանի վոր այդ բղխում է կոոպերացիայի
հիմնական նպատակներից:

Հետևապես, ընկերությունն իր մատակարարման
աշխատանքներին նույնպես չպետք է մոտենա առե-
տրական տեսակետից: Մատակարարման աշխատանքը,
ինչպես և վարկայինը, գյուղատնտեսության արտա-
դրության բարձրացման, նրա կոլլեկտիվ հիմքերով վե-
րակառուցման հիմնական հենարաններից մեկն է հան-
դիսանում:

Ի՞նչ ձևով գյուղատնտեսական ընկերության վար-
չությունը կարող է ոգնել չքավորությանը մատակա-
րարման աշխատանքներում: Ի՞նչ պետք է նկատի ունե-
նա՝ ընկերությունն իր անդամներին մեքենաներ, գոր-
ծիքներ, սերմորայք և պարարտանյութեր մատակարա-
րելիս:

Մատակարարման ամբողջ աշխատանքը նախ և ա-
ռաջ պետք է ուղղված լինի գյուղացիության ամենա-
կարիքավոր շերտերի պահանջների բավարարման:
Ծրագիրը կաղմելիս ընկերության վարչությունը հաշ-
վի պետք է առնի մեքենաների և այլ գործիքների պա-
հանջը չքավոր գյուղացիության կողմից: Այնուամե-
նայնիվ անդամների պատվերները ձևակերպելիս, կան-
խավճարների մուծման այնպիսի կարգ պետ քե սահմա-
նել, վորը ամենամեծ արտոնություններ վերապահի

չքափորությանը, այն և՛ չքափորի կողմից մուծվելիք ավանսն ունեւորներէից անհամեմատ պակաս պետք է լինի: Մի շարք ընկերություններում պատվերները ձեռակերպելիս, կանխավճարների խնդրում բոլոր շերտերի վերաբերմամբ ել միևնույն մտայնում ե տեղի ունենում: Չքափոր Սիմոնը փոցխի համար մտցնում ե կանխավճար տասնհինգ ուրլի, միջակ Հովհաննեսը նույնպես տասնհինգ ուրլի յե տալիս, նույնը և ունեւոր գյուղացի Պողոսը:

Միանգամայն ակներև և, վոր պատվերների ձեռակերպման այդ կարգը անիրավացի յե. յեթե այդ կարգն ունեւորի համար շատ հեշտ ե, միջակի համար տանելի, ապա չքափորի համար միանգամայն դժվար ե և նրա ուժից վեր, հետեապես և անտանելի: Չքափորը կամ պետք ե հրաժարվի փոցխ գնելուց, աշխատանքների ժամանակ ոգտվի հարուստ գյուղացու փոցխից և դրանով ունեւորից կախում ունենա, կամ ել փոցխը գնելու համար ստիպված պետք ե յինի իր տնտեսությունից մի վորևե բան ծախել: Իսկ չքափորի տնտեսությունն այն դրության և, վոր հազիւ թի հնարավոր լինի մի բան այնտեղից ծախել:

Ի՞նչ անել:

Ընկերությունը հաշվի առնելով իր անգամների գնողական տարբեր ունակությունը, տարբեր ել մոտեցում պետք ե ունենա նրանց պատվերները ձեռակերպելու ժամանակ: Այլ կերպ ասած, ընկերության վարչությունը պետք ե բարձրացնի ունեւորից ստանալիք կանխավճարի չափը, և ընդհակառակը թույլ և չքափոր տնտեսություններինը պակասեցնի, իսկ մուծելու համար հարկավոր ե սահմանել յերկու, յերեք ժամկետ այն հաշվով, վոր ինչքան հնարավոր ե շատ գյուրություններ տրվեն չքափոր գյուղացուն անհրաժեշտ գործիքներ ձեռք բերելու:

Որինակ՝ վարչությունը պետք ե չքափոր Սիմոնից փոցխի համար կանխավճար վերցնի հինգ ուրլի, մի-

ջակ Հովհաննեսից՝ տասր ուուրլի, իսկ ունեւոր Պողոսից քսան—քսանհինգ ուուրլի:

Վերստուգիչ հանձնաժողովները պետք է հետեւեն, Վոր աշգպխի տարբեր մոտեցման ժամանակ բարեկամական, ազդակցական կապերը դեր չխաղան, այլ միակ յեւակեա ունենան ամէլի կարիքամբոյներին ոգնելու անհրաժեշտութիւնը:

Մատակարարման աշխատանքների մեջ կարգ մտցնելու համար, ի նկատի ունենալով դյուղատնտեսութեան ուժեղ զարգացման անհրաժեշտութիւնը, և ձգտելով հեշտացնելու դյուղացիութեան կողմից դյուղատնտեսական ինվէնտարի և մեքենաների գնումը, Պորհրդային կառավարութիւնը մշակել և հատուկ վարկավորման տախտակ՝ դյուղատնտեսական մեքենաների և գործիքների վաճառման համար: Այդ տախտակում նշանակված են մեքենաների գները և վարկավորման ժամկետները: Վարկավորման տախտակը պարտաւեր որենք պետք է լինի ընկերութեան վարչութեան համար:

Այդպիսով դյուղատնտեսական ընկերութեան վարչութիւնը մատակարարման աշխատանքների ժամանակ, իր որամագրութեան տակ ունի մեծ հնարավորութիւններ տնտեսապէս ոգնելու իր անդամներին, ոգնելու նրանց ազատվել շահագործող տարերից, բարձրանալ զարգացման ամէլի բարձր տատիճանի: Այդ հնարավորութիւնները կայանում են հետեւյալում.

1. առաջին հերթին բաւարարելու չքավորական տնտեսութիւններին մեքենաներով, գործիքներով, սերմերով և պարարտանյութերով.

2. պատվերների ձեւակերպման ժամանակ, մյուս կատեգորիաների համեմատութեամբ չքավորներից ստացվող կանխավճարի ամէլի պակաս գումար սահմանելը.

3. համեմատած վարկավորման տախտակին, մեքենաների և գործիքների բաշխելու ժամանակ չքավորների նկատմամբ ամէլի յերկար ժամկետ սահմանելը և

4. չքավոր գյուղացիների համար վարձակայանի մեքենաներից ոգտովելու հնարավորութիւն ստեղծելը:

Սակայն մատակարարման աշխատանքների բնագաւ—
ւիտում այն բոլոր հնարավորութիւնները, վոչոնց մա—
սին տեղինք, վերաբերվում ե գյուղացիական տնտեսա—
կան տնտեսութիւններին: Մինչդեռ սկզբում մենք ըն—
դունեցինք, վոր ընկերութեան աշխատանքը չքավորի
ոգնութեան գործում պետք ե բոլորի մանր-ցրված չքա—
ւորական տնտեսութիւնները խոշոր կոլլեկտիվներում
ներգրավելու հիմնական յեղակետից, քանի վոր միայ—
նակ, մասնավանդ մանր գյուղացիական տնտեսութիւն—
ների համար զարգանալ ու բարձրանալ ամէլի դժվար ե,
քան խոշոր, այն ել կոլլեկտիվ տնտեսութիւնները:

Ինչպես պետք ե վարվի ընկերութիւնը մատակա—
րարման աշխատանքներում նաեւ չքավորներին ոնգու—
թիւն ցույց տալու գործում: Ինչպես համաձայնեցնել
գյուղի չքավորի ոգնութիւնը գյուղացիական տնտե—
սութեան կոլլեկտիվացման գծի հետ՝ մեքենաներ, գոր—
ծիքներ, սերմորայք ե պարարտանյութեր բաշխելու
ժամանակ:

Նախ՝ կոլլեկտիվների բոլոր պահանջներն ու պատ—
վերները պետք ե բավարարվեն տնտես տնտեսութիւն—
ների պատվերից առաջ. բացի այդ, բաշխման պայման—
ները (նախալծարը, վարկավորման ժամկետները) կո—
լլեկտիվ կազմակերպութիւնների համար պետք ե լինեն
եւ ամէլի արտոնյալ, քան տնտես տնտեսութիւննե—
րին:

Այդ յերկու ձեռնարկումներն արդեն կարող են ո—
ժանդակել կոլլեկտիվ կազմակերպութիւնների ե ար—
տեղների առաջացման ու զարգացմանը: Սակայն, բացի
այդ, ընկերութեան Վարչութիւնը պարտավոր ե խոշոր
գյուղատնտեսական մեքենաները բաշխել բացառապես
գոյութիւն ունեցող ե նոր կազմակերպվող կոլլեկտիվ
կազմակերպութիւններին: Անհատ տնտեսութիւնները
խոշոր մեքենաներ չպետք ե ստանան:

Ի՞նչու.

Պորհրդային իշխանութիւնը և Կոմունիստական Կուսակցութիւնը բոլորովին դեմ չեն անհատ տնտեսութիւնների զարգացմանը: Ընդհակառակը, Կետրոնական Կոմիտեի պլենումը (1928 թ. հուլիս) ամբողջ վճռականութեամբ ընդգծեց, վոր գյուղատնտեսութեան զարգացման խնդրում կուսակցութեան գիծը պետք է լինի հետեւյալը.—

«Ապահովել մանր և միջակ գյուղացիական անհատական տնտեսութիւնների արտադրողականութեան հետադա բարձրացումն, վորոնք բաւական ժամանակ դեռևս լինելու յեն յերկրի հատիկային տնտեսութեան բազան (գները, մեքենաները, հանքային պարարտանյութերը, լավ տեսակի սերմեր, ցանքսերի կոնտրակտացիան, հողաշինարարութեանը և այլն), ավելի ու ավելի ընդգրկելու նրանց կոոպերատիվ կազմակերպութիւնների ցանցում, աջակցելով գյուղացիական տնտեսութիւնների արտադրողական պրոցեսների միացման գործին: Յեղնելով գյուղացիական տնտեսութիւններին կոոպերատիվ շինարարութեան մեջ ներգրավելու բացահայտ անբավարար արդիւնքներից, հատկապէս գյուղատնտեսական արտադրական կոոպերացիայի գծով, պլենումն ամբողջ կուսակցութեան ուշադրութիւնն է հրավիրում լենինյան կոոպերատիվ պլանի պրակտիկ իրագործման աճող նշանակութեան վրա՝ անհատական գյուղացիական տնտեսութեան բերքատւութեան և ասպրանքայնութեան բարձրացման, ինչպէս և նրան աստիճանաբար սոցիալիստական շինարարութեան հունի մեջ ներգրավելու գործում»:

Սակայն գյուղացիական անհատ տնտեսութիւններին տրակտոր, շոգեկալսիչ չպետք է մատակարարել, և դա չի հակասում Հ. Կ. կուսի Կենտկոմի վորոշումներին, սյլ ընդհակառակը կա լրիվ զուգադիպում: Կոմ. Կուսի և Պորհրդային Իշխանութեան ընդունած գիծը՝ անհատ տնտեսութիւնների վերականգնման և բարձրացման խնդրում՝ նկատի ունի չքավոր և միջակ գյուղացիական

տնտեսութիւնները, նկատի ունի նրանց պաշտպանութիւնը կուլակի ստրկացումից:

Կարո՞ղ են արդէոք անհատ չքավոր և միջակ տնտեսութիւնները գնել խոշոր գյուղատնտեսական մեքենաներ (տրակտոր կամ կալսիչ): Վոչ չեն կարող, դո՛ւ նրանց ուժից վեր ե:

Ապա վո՞ր տնտեսութիւնը կարող է գնել իր համար տրակտոր և կալսիչ մեքենա:

Միայն ուժեղ, կուլակային տնտեսութիւնները, վորոնք միջոցներ են կուտակել շրջապատի գյուղացիներին շահագործելով և վորոնք խոշոր գյուղատնտեսական մեքենա ձեռք բերելուց հետո ե՛լ ավելի կհաւաքեն իրենց բոլոր գյուղացիներին, ել ավելի կշահագործեն նրանց:

Կամ. Կուար և Խորհրդային իշխանութիւնը կարո՞ղ են թույլ տալ մեքենայի նման ոգտագործում: Իհարկէ վոչ: Այդտեղից ել միանգամայն պարզ է, թե ինչու խոշոր և թանգարժեք գյուղատնտեսական մեքենաներն անհատ տնտեսութեան չպետք է տալ: Բարդ գյուղատնտեսական մեքենաները պետք է տրամադրել բացառապէս կոլեկտիվ կազմակերպութիւններին՝ սկսած ամենահասարակից մինչև ամենաբարդ ձևը:

ՎԱՃԱՌԱՅԱՆՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Վարկային և մատակարարման աշխատանքներից հետո, գյուղատնտեսական կոոպերացիայի հիմնական աշխատանքները հանդիսանում են վաճառահանման ոպպերացիաները (գործառքները):

Գյուղատնտեսական ընկերութեան խնդիրներից մեկն է՝ շահագրգռել իր անդամներին նրանց տնտեսութեան միջերջների ամենաձեռնառու վաճառահանմամբ:

Ամեն մի գյուղացի փոխանակ կաթը, բանջարեղենը, գամ հացը ծախելու համար հեռու քաղաք գնալու, այդ աթրոյջը հանձնում է նա գյուղատնտեսական ընկերութեան մոտակա ընդունման կայանին: Իսկ հետագա վա-

ճառահանումն արդեն ընկերության պարտականությունն է:

Ընկերությունը պետք է մերադաս համապատասխան կոռպերատիվ միության միջոցով ամենատնտեսավար, ամենաազնիվ կերպով իր անդամների միջերժները հասցնի սպառողին, և ժամանակին ճիշտ հաշիվ ներկայացնի միջերք արտադրող իր անդամ-փայտերերին:

Վաճառահանումը կոռպերատիվ շինարարության մեջ շատ դեպքերում առաջին ոպերացիան է, վորի շուրջը համախմբվում են գյուղացի-արտադրողները: Պետք է ծախել խոտ: Ո՞ւմ ծախել... ինչպես ծախել, քանիսով ծախել,—այդ բոլորը հարցեր են, վորոնց մենակ լուծելը համադանց դժվար է: Ծախել առևտրական միջնորդին.—նա քեզ կխաբի և կմաքրադարդի. անուգուտ և նրա հետ կապվելը:

Պետք է ծախել կաթի, յուղի ավելցուկը:—Նորից գյուղացու առաջ կանգնում է այն հարցն ու վախը, վորոնց պատահել ենք խոտի վաճառման ժամանակ:

Ակամայից ծնունդ է առնում համապատասխան ընկերություն կազմակերպելու միտքը, իսկ հարցն ավելի հեշտ է լուծվում, յերբ մոտիկ շրջանում այդպիսի ընկերություն կա և նա՛ տշխատում է լավ:

Վաճառահանումն ընկերության շուրջն է համախրմբել գյուղացի արտադրողներին: Գյուղատնտեսական միջերժների՝ յուղի, կաթի խոտի և այլն արտելային ընկերային վաճառահանում կազմակերպելուց հետո առաջ են գալիս մատակարարման ոպերացիաները, այսինքն ցանկություն է առաջանում ընկերության անդամների համար գնել միանգամից մի պարտյա գութան կամ բարդ մեքենաներ՝ գյուղատնտեսական արտադրության համար:

Մատակարարման դործի կանոնավորումից հետո միտք է ծագում վարկային աշխատանքների մասին և գրա հետ միասին առաջանում է ագրոկուլտ աշխատանքների անհրաժեշտությունը, քանի վոր ձեռնտու վաճա-

առհասնումը պահանջում է մի շարք այնպիսի ձեռնարկումներ, վորոնք անհրաժեշտ են մթերքի քանակի և վորակի բարձրացման համար:

Այդպիսով կոոպերատիվ վաճառահանումը հանդիսանում է չլթայի այն հիմնական ողակը, վորից բռնելով հնարավոր է գյուղատնտեսութունը տանել դեպի նրա հետագա զարգացման, լավացման և կոլեկտիվ հիմքերի փոխանցման կողմը:

Մենք գիտամար յերկու խոսքով կանգ առանք վաճառահանման ուղերայի այն ելուծյան վրա, վոր անցնենք այն հարցին, թե ինչպե՞ս ուղենել չքավոր գյուղացուն՝ նրա գյուղատնտեսական արտադրության մթերքները վաճառելիս:

Գյուղատնտեսական ընկերության վաճառահանման ուղերայիների բնույթապարումից (վոր քիչ վերև տվեցինք) յերևում է, վոր ընկերության վարչությունը կազմակերպելով գյուղական չքավոր և միջակ լայն մասսայի մթերքների վաճառահանումը, առաջին հերթին պետք է կազմակերպի չքավորության մթերքների վաճառահանումը: Այդ վիճինչ, վոր սկզբում չքավոր տնտեսությունների ապրանքայնությունն աննշան է: Հենց դրա համար էլ ընկերությունն ավելի ուշադիր պետք է լինի դեպի չքավորների այդ աննշան ավելցուկի վաճառահանումը: Ընկերությունը պետք է հող տանի այն մասին, վոր իր անդամների մթերքը վաճառի ըստ հնարավորին մեծ շահով, համենայն դեպս առանց վնասի, քանի վոր չքավոր տնտեսությունների համար ամեն մի կոպեկը շատ թանկ է:

Ընկերության վարչության այդ ուշադիր վերաբերմունքը՝ չքավոր անդամ-փայտաբերի մթերքների վաճառահանման գործին, անշուշտ լավ կարող է անդրադառնալ տնտեսությունների զարգացման վրա, կարող է շահագրգռել այդ չքավոր տնտեսություններին՝ այս կամ այն մթերքը արտադրելու գործում, կարող է ոժանդակել ապրովույտ աշխատանքների խորացմանը և, վեր-

ջապես կարող և ոժանդակել չքավոր տնտեսություններին կողքի կողքի կտրիվներ կազմակերպելու մի վորևե մի քերք արտադրելու համար: Կոոպերատիվ վաճառահանման հիմնական տարբերությունը սովորական վաճառքից կայանում է նրանում, վոր մի կողմից կատարվում է մի քերքների բարեխիղճ ընդունելություն առանց խարբաշությունների, իսկ մյուս կողմից ստացած մի քերքի դիմաց վերջնական հաշվեհարդարը կատարվում է վոչ թե անմիջապես, այլ մի քերքը վաճառելուց հետո, ըստ վորում մի քերք հանձնող անդամը վերջնական հաշվեհարդարը ստանալիս, ստանում է նաև վաճառահանումից դոյացած շահը, դուրս գալով կոոպերնկերության կողմից այդ դործում կատարած ծախքերը: Այս տարբերությունը ստիպում է գյուղացիներին իրենց մի քերքները հանձնել կոոպերատիվին, այլ վոչ թե մասնավոր դնորդին:

Ընկերության վարչությունը պետք է ձգտի, վոր կոոպերատիվ վաճառահանումը ամենից ուժեղ արտահայտվի չքավոր տնտեսություններին հասանելիք կոոպերատիվ վերավճարը պետք է վերադարձվի առաջին հերթին և ըստ հնարին առանց պահումների կոոպերատիվի ոգտին, կամ պահելով չնչին գումարներ:

Մի շարք ընկերություններում վոչ կոոպերացված չքավորներին շահագրգռելու և կոոպերատիվ շինարարության մեջ ներգրավելու նպատակով, նրանց ել կոոպերատիվ անդամներին հավասար տրվում է կոոպերատիվ վերավճար, յեթե նրանք իրենց մի քերքը վաճառահանել են: Կոոպերատիվի միջոցով (վոչ կոոպերացված գյուղացիներին տրվող կոոպերատիվ լրացուցիչ վճարը կոոպերացվածներից յերկու անգամ պակաս է լինում): Սակայն կոոպ. վերավճարը լրիվ տրվում է այն պայմանով, յեթե գյուղացին անդամագրվում է կոոպերատիվին և ստացված գումարի մի մասը մտցնում է ի մարումն իր մուտքի վճարի և փայավճարի:

Նման միջոցների ձևոնարկում պետք է տառջարկել գյուղատնտեսական կոոպերացիայի ամբողջ սխեմաներն: Դա ոչալ միջոցն է, վստով կոոպերատիվը արագ թափով կարող է տանել չքավոր գյուղացիներին անդամագրումը և գործնականում ոգնել նրանց անտեսական զարգացմանը:

Բացի այս, վաճառահանման գործառքների ժամանակ ընկերության Վարչությունը կարող է և պարտավոր և հատուկ շահարեք պայմաններ ստեղծել կոլեկտիվ կազմակերպությունների միջերքները վաճառահանելու համար: Այդ արտոնությունները նորից մի խրախուսիչ փաստ կգաննան չքավորներին կոլեկտիվում կազմակերպելու, քանի վստ չքավորի համար շատ զգվար և դարգանալ անհատ անտեսության ճանապարհով:

Այսպիսով մենք տեսնում ենք, վստ վաճառահանման գործառքները կարող են ոգնել վոչ միայն անհատ չքավոր անտեսությունների դարգացման, այլ և ոժանդակել նրանց միացման կոլեկտիվներում: Բնական է, վստ ընկերությունը, հոգ տանելով ստաջին հերթին չքավոր անտեսությունների մասին, վոչ մի բոպե չպետք է աչրաթող անի միջակ գյուղացու միջերքի բարեխիղճ և ուշադիր վաճառահանումը:

Կ Ո Ն Տ Ր Ա Կ Տ Ա Ց Ի Ա

Գյուղկոոպերացիայի աշխատանքում վերջին ժամանակներս բացատիկ նշանակություն և ստանում մի ձևոնարկում, վստը կոչվում է կոնսերատիացիա:

Ի՞նչ է կոնսերատիացիան.

Կոնսերատիացիան յերկիողմանի պայմանադիր և, վստը փոխադարձ համաձայնության հիմունքներով կնքվում է անհատ անտեսության կամ գյուղացիական կոլեկտիվի և խորհրդային պետության միջև: Պետությունը իր կողմից պարտավորվում է կոլեկտիվին կամ անհատ անտեսությանը տալ իր համար կարևոր միջերքի արտադրության անհրաժեշտ միջոցները՝ մեշոկներ,

սերմորայք, պարարտանյութ, դրամ, ագրոտեխնիկան, հացահատիկ, արդյունաբերական ապրանքներ և այլն:

Իսկ գյուղացին, կամ գյուղացիական կոլլեկտիվին իր հերթին, դրա փոխարեն պարտավորվում է վորոշ տարածութեան վրա ցանել պետութեան անհրաժեշտ բույսը, այն է՝ հացահատիկ, բամբակ, ծխախոտ և այլն. ստացված բերքի մի մասը վորոշված գնով և պայմանավորված տեղում հանձնել պետութեան, մտցնել իր տնտեսութեան մեջ բարեփոխումներ, վորոնք կբարձրացնեն տվյալ բույսի ապրանքայնութեանը կամ մինչև անգամ կոթանդակեն ամբողջ տնտեսութեան վերակառուցման: Պայմանագիրը չխախտելու համար յերկու կողմերի համար պարտադիր տուգանք և սահմանվում:

Այս և կոնտրակտացիայի ելութեանը: Դրանից արդեն իսկ յերևում է, թե ինչպիսի խոշոր ուժ կարող է լինել կոնտրակտացիան խորհրդային պայմաններում: Կոնտրակտացիայի ոգնութեամբ, կնքված պայմանագրի ոգնութեամբ՝ պետութեանը կարող է վճռականորեն առաջ մղել չքավոր-միջակային հիմնական մասսային վոչ միայն գյուղատնտեսութեան արտադրողականութեան և ապրանքայնութեան բարձրացման ուղղութեամբ, այլ և գյուղի հիմնական վերակառուցման, գյուղատնտեսական արտադրութեան կոլլեկտիվացման ճանապարհով:

Պայմանագիր կնքելիս ընկերութեան վարչութեանը շատ խնամքով հաշվի յետնում պայման կտակել ցանկացողներին:

Առաջին հերթին պետք է հաշվի առնել չքավոր տնտեսութեանները, վորոնք զբաղվում են տվյալ միջերգի արտադրութեամբ:

Չքավոր տնտեսութեանների համար պետք է լինեն (գործնականում այդպես էլ կա) ավանսների բարձրացրած նորմաներ, արտադրական միջոցների առավել մատակարարում (սերմորայք, մեքենաներ, պարարտանյութ և այլն):

Զբաղմունքներն իր հերթին պետք է վորոշակի պարտավորութիւն վերցնի վոչ միայն հողի վորոշ տարածութիւնը պայմանագրով նախատեսուած բույսը ցանելու, այլ և տնտեսութեան մեջ մտցնելու պայմանագրում նախատեսուած բարեփոխումները: Դա միանգամից կրարճացնի չքավորական տնտեսութիւնը, հնարավորութիւն կտա վերջինին կանգնելու ամուր արտադրական հիմքերի վրա: Դրա հետ միասին կոլլեկտիվ տնտեսութիւնները համար, ընկերութիւնը պետք է ունենա հատուկ ձևի պայմանագիր: Դրանց համար անհրաժեշտ է նախատեսել ավելի շատ արտոնութիւններ, քան անհատ տնտեսութիւններին, թեկուզ հենց չքավորական:

Կոլլեկտիվներին պետք է իրավունք վերապահվի թե կանխիկ դրամ և թե մեքենաներ ստանալու հերթից դուրս: Ագրո-ոգնութիւնը նույնպէս ցույց է տրվում հատուկ ուշադիր և ուժեղացրած կարգով:

Մի խոսքով պայմանագիր-կոնտրակտացիա կնքելիս, ընկերութեան վարչութիւնը պետք է ամեն ինչ անի, վորպեսզի ցույց տա գյուղացիներին կոլլեկտիվացման առավելութիւնները (չըջակա գյուղացիութեան լայն չափով պետք է իւրացնի դարձնել և հասկանալի ձևով պատմել կոնտրակտացիայի և կոլլեկտիվներին տրվող առավելութիւնները մասին):

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Նախընթաց դուրսներում խոսեցինք այն մասին, թե ինչ կարող է անել գյուղատնտեսական ընկերութիւնը չքավորութեան ոգնութեան բնագավառում: Մենք տեսանք, վոր ընկերութեան հիմնական ոպերացիաները՝ վարկային, մատակարարման և վաճառահանման, կարող են և պետք է ընթանան գյուղատնտեսական ընկերութեան մեջ գլխավորապէս չքավորութեան շահերի պաշտպանութեան ուղիով: Սակայն սխալ կլինէր մտածել, վոր ինքը չքավորութիւնը վոչինչ չպետք է անի,

միայն սպասի խորհրդային իշխանության հրամաններով ընկերության կողմից նրան տրվելիք բարեխնդրին: Ինքը, չքավորությունը պետք է կազմակերպվի և համախմբվի կոոպերատիվ ընկերությունում, անհնդհատ ուղղի նրա վաչության աշխատանքներն աշնպես, վոր ընկերության ամբողջ աշխատանքը բնթանա հոգուա չքավորության և միջակների:

Կոոպերացված և վոչ կոոպերացված գյուղական չքավորության մեջ ամբողջ կազմակերպչական աշխատանքները տարվում և Համամիութենական Կոմ. Կուսակցության (բ.) տեղի կազմակերպությունների կողմից: Չքավորության կազմակերպման և համախմբման աշխատանքը նույնպես տարվում և կուս. կազմակերպությունների կամ առանձին կոմունիստների ու կոմյերիտականների կողմից՝ տեղական կուսկազմակերպության հանձնարարությամբ և ղեկավարությամբ: Կոոպերացված չքավորության կազմակերպման ամենապարզ ձևն և չքավորության խորհրդակցությունները:

Այդ խորհրդակցություններում քննվում և վարչության գործունեության վերաբերյալ զանազան հարցեր, քննվում և վարկերի բաշխման, մատակարարման, վաճառահանման, չքավորության կոոպերացման, կուլթիկտիվացման և գյուղատնտեսական ընկերությունների վարչական մարմինների հետադա վերրնտրությունների վերաբերվող հարցեր:

Այդպիսով կոոպերացված չքավորությունը մինչև փաշտոեերի ընդհանուր ժողովը, Կոմ. Կուսի ղեկավարությամբ պարզում և, ի հայտ և բերում իր վերաբերմունքն ընկերության այս կամ այն ձևոնարկման և ընկերության վարչական մարմինների կազմի նկատմամբ: Ժողովներում նրանք հնարավորություն կունենան հանդես գալու ավելի կազմակերպված: Նման դեպքում չքավորը ավելի մեծ ազդեցություն կունենա ընդհանուր ժողովի վորոշումների նկատմամբ, քան յեթե նախորոք չքավորական վոչ մի խորհրդակցություն կազմակերպ-

միած չլինեիր և նրանք վոչինչից տեղյակ չլինեյին: Ձքա-
փորական խորհրդակցություն հրավիրելու նպատակն
այն է, վոր նախապատրաստի ընդհանուր ժողովում ըն-
դունվելիք վորոշումները այնպես, վոր դրանք վոչ մի-
այն համապատասխանեն չքավորութեան, այլ և միջակի
չահերին, միացնելին միջակին ու չքավորին՝ դյուղի
կուրակային և շահագործող մասին հարմարեցնելու համար:

Ձքավորութեան խորհրդակցութեան կողմից նշված
ճիշտ վորոշումները միշտ ել կստանան միջակների հա-
վանությունն ու պաշտպանությունը և դրանով իսկ խո-
չոր չափով կվերացվի կուրակի ազդեցութեան հնարավո-
րությունները կոոպերատիվ ընկերութեան աշխատանք-
ների վրա:

Այսպիսով միանգամայն պարզ է չքավորական խոր-
հրդակցությունների անհրաժեշտությունը և ոգտավե-
տությունը: Համենայն դեպս կոոպերացիայի համար
պարտադիր է հրավիրել այդ խորհրդակցությունները
տարին յերկու անգամ, ընկերութեան վարչութեան հաշ-
վետու գեկուցման նախորելին:

Ձքավորական խորհրդակցություն հրավիրելու ժա-
մանակ պետք է հիշել, վոր նախ խորհրդակցությունը
հրավիրվում և ղեկավարվում է Հ. Կոմունիստական Կու-
սակցութեան տեղի կազմակերպութեան կողմից, յերկ-
րորդ՝ խորհրդակցութեան դռները բաց պետք է լինեն մի-
ջակների բոլար, և վոր այդ խորհրդակցությունների վո-
րոշումները վոչ մի կերպ չպետք է հակասեն միջակների
չահերին:

Կուրոյ և հարց ծագել, թե ինչո՞ւ անպայման ան-
հրաժեշտ է այդ խորհրդակցությունների ղեկավարու-
թյունը կենտրոնացնել Կոմ. Կուսակցութեան տեղի կազ-
մակերպութեան ձեռքում: Հարցը շատ պարզ է: Կոմու-
նիստական Կուսակցությունն է միայն, վոր հանդիսա-
նալով պրոլետարիատի և չքավոր գյուղացիութեան ա-
մենագիտակից, առաջադեմ և քաղաքականապես դրա-
վետ մասը, կուրոյ և պաշտպանել, ցրված, անկազմա-

կերպ, հետամնաց, քաղաքականապէս վուշ բաժանա-
կաստիարակված չքաժուրութեանը կուլակի ազդե-
ցութեանից, կարող ե ցույց տալ չքաժուր գյու-
ղացիութեանը նրա իսկական ճանապարհը, ստաճազքի
նրա շահերին համապատասխանող և միջակի հետ դա-
շինքն ափիկի ամբապնդող վորոշումներ:

Ինչ վերաբերում ե յերկրորդ հանգամանքին, մի-
ջակի առաջ գոները բացելուն և այլ խորհրդակցու-
թեաների վորոշումները միջակի շահերին շահապա-
րուն, ապա այս բացատրվում ե ափիկի պարզ. — անհրա-
ժեշտ ե անընդհատ ամբացնել և ուժեղացնել գաշինքը
միջակ գյուղացիութեան հիմնական մասնաւորի հետ:

Չքաժուր գյուղացիութեանը հանգիստում ե շ.
կոմ. կուսակցութեան ամենաամուր հենարանը գյու-
ղում: Սակայն թե հեղափոխութեանը և թե սոցիալիս-
տական շինարարութեանը հաջողութեամբ կախարտվեն
այն դեպքում, յետե գյուղի հիմնական մասնաւոր-միջակ
գյուղացիութեանը մեր հուսալի գաշնակիցը լինի: Կոմ.
կուսը միշտ ու անշեղօրեն կրկնում ե իրականացնում ե
Վ. Ի. Լենինի կոտակը այն մասին, վոր անհրաժեշտ ե մի-
ջակ գյուղացու հետ ամբացնել գաշինքը՝ կուլակի դեմ
միասին պայքարելու համար:

ԶԲԱՎՈՐԱԿԱՆ ԽՍԱՎԿՆԵՐ

Չքաժուրական խորհրդակցութեանն անշուշտ սպա-
վեա ե չքաժուրութեան շերտի պաշտպանութեան համար
անհրաժեշտ կազմակերպութեան ե: Բայց խորհրդակ-
ցութեանները չեն կարող մշտապէս ազդել ընկերութեան
առորյա աշխատանքների վրա, համեմատաբար մեծա-
ծաւալ լինելու պատճառով: Յետե ընկերութեանն ունի
մոտ հազար անդամ, նրանցից առնալալն յերեք-չորս
հարյուրը չքաժուրներ են, իսկ գյուղում այլ քանակու-
թեամբ մարդկանց ժողովի հրավիրել այնքան ել հեշտ
բան չե: Մինչդեռ, անհրաժեշտ ե, վոր չքաժուրութեանն
ամեն ժամանակ անընդհատ ազդեցութեան ունենա ըն-

կերության աշխատանքները վրա: Դրա համար կոմ-
կուսի կողմից կոտակերատիվների խորհրդներին, գյուղ-
փոկերին կից կազմակերպւում և աշխատեալ կոչվող չքավո-
րական խմբակներ: Կոտակերատիվին կից կազմակերպվող
չքավորական խմբակի մեջ վարակեա կանոն մասնում են
Վարչության, Վերստուգիչ Հանձնաժողովի և Խորհրդի
չքավոր անդամները: Բացի այդ, խմբակի մեջ մասնում
են նույն մարմինների կազմում աշխատող կոմունիստ-
ները և կոմյերիտականները, ապա մասնակցում են այն
չքավորները, վարանք թեև զեկաւարող մարմինների
կազմում չեն, բայց ցույց են տալի իրենց գիտապից և
ակտիվ մասնակցությանը հասարակական աշխատանք-
ներում:

Չքավորական խմբակները, ինչպես նրանց կազմն և
ցույց տալիս, տվելի ձևուն են և տվելի հաճախ կարող
են համաքվել, քան չքավորական խորհրդակցություն-
ները: Չքավորական խմբակի խնդիրներն են՝ ազգել ընկե-
րության անորդա աշխատանքները վրա և հետեւել, վոր
այդ աշխատանքները հակառակ չքավորի ու միջակի
չահերին, ողնել կոմունիստական կուսակցությանը՝
նրա քաղաքական գիծն ու ձեռնարկումներն իրազործե-
լու համար: Բացի դա, չքավորական խմբակի խնդիրն և՛
բարձրացնել չքավորի ակտիվությանը, ամրացնել կա-
պր միջակի հետ և պայքարել կուրակի շահազործման
դեմ:

Չքավորական խմբակի նիստերը հրավիրվում են
կանոնաւոր և ամիսը անգամ մեկ անգամ: Այդ նիս-
տերում քննվում են ընկերության աշխատանքին վերա-
բերվող գործնական խնդիրները, նույնն ինչ վոր չքավո-
րական խորհրդակցություններում:

Ժողովին զեկաւարում կամ նախազահում և ընկե-
րության զեկաւարող մարմինների (Վարչության, Խոր-
հրդի կամ Վերստուգիչ Հանձնաժողովի) անդամներից
մեկը:

Խմբակի վարչումները կիրաււում են կյանքում

միայն ընկերութեան վարչութեան կողմից հաստատուելուց հետո: Զբաղորակման խմբակները վոչ մի ղեկավարում չպետք է խլեն Վարչութեան Ֆունկցիաները: Նրանք կոմունիստական կուսակցութեան ֆրակցիաների նման կարող են ազդել վարչութեան գծի վրա չքավորի և միջակի շահերի տեսակետից: Այդ բանը լավ պետք է հիշի խորմակի ամեն մի անդամ:

Զբաղորակման խմբակը կազմակերպվում է այն ընկերութեաններին կից, վորոնց վարչութեան կազմում կա թեկուդ մեկ չքավոր:

Իսկ յեթե վարչութեան կազմում չկա վոչ մի չքավոր, խմբակ չի կազմակերպվում, այլ կանոնավոր կերպով հրավիրվում են փայտեր չքավորների խորհրդակցութեաններ: Այն ընկերութեաններում, վորտեղ ղեկավարող մարմինների, մասնավորապես վարչութեան կազմի մեծ մասը կոմունիստներ կամ կոմյերիտականներ են, նույնպես չեն կազմակերպվում չքավորական խորմակներ, յենթադրելով, վոր կոմունիստ և կոմյերիտական աշխատակիցները կարող են բավականաչափ պաշտպանել չքավորութեան շահերը: Նման ընկերութեաններում հրավիրվում են միայն ընդհանուր չքավորական խորհրդակցութեաններ:

Պետք է նկատի ունենալ, վոր չափազանց նպատակահարմար է չքավորական խմբակի նիստերին հրավիրել նաև ընկերութեան ղեկավար մարմինների կազմից այն միջակներին, վորոնք իսկապես ակտիվ են ու չքավոր գյուղացու վստահելի բարեկամը և գործնականում ապացուցել են իրենց պատրաստականութեանը պաշտպանելու չքավորութեան և բատրակութեան շահերը:

Զբաղորակման խմբակները կազմակերպելիս նույնպես պետք է նկատի ունենալ, վոր նրանք ձևակերպվում և աշխատում են բացառապես կոմունիստական կուսակցութեան տեղի կազմակերպութեան նախաձեռնութեամբ ու ղեկավարութեամբ:

ԿՈՒԼՏ-ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ՅԵՎ ԶՔԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գյուղատնտեսական ընկերութեան Վարչութիւնը յերբեք չպետք է մոռանա, վոր չքավորութիւնն ու բաւարակութիւնը գյուղի ավելի հետամնաց, ավելի մութ մասն են յեղել և զեռ. զգայի չափով աշգպիտին ել միտմ են:

Մինչև Հոկտեմբերեան հեղափոխութիւնը, գյուղի այդ շերտն յենթակա լինելով ամենատուժեղ ճնշման, ամենից քիչ հնարավորութիւններ և ունեցել բարձրացնելու իր կուլտուրական մակարդակը, ձեռք բերել գիտելիքներ: Հոկտեմբերեան հեղափոխութիւնն այդ բոլորը հիմքից ջնջեց և դասավորեց այլ կերպ: Զքավոր-բաւարակային շերտը դարձավ գյուղի ղեկավարը:

Քաղաքացիական կռիւների տարիներում, յերբ Խորհրդային Հանրապետութիւնը պաշտպանվում էր կապիտալիստներից, կալվածատերերից և կուլակներից, գյուղի չքավորները և բաւարակները քաղաքի բանվոր-պրոլետարների հետ ասաջինը մտան Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակի առաջավոր շարքերը: Կռիւները վերջանալուց հետո, խաղաղ սոցիալիստական շինարարութեան Փրոռնտում ղեկավարող դերը նույնպէս գյուղացի չքավորները և բաւարակները վերցրին:

Սակայն չքավոր-բաւարակային շերտերում աշգպիտի առաջագեմ մարտիկների հետ միասին կան զգալի քանակութեամբ հետամնաց գյուղացիներ: Կոմունիստական կուսակցութեան, Խճրիրդային իշխանութեան և Գյուղատնտեսական կոոպերացիայի խնդիրներն են՝ բարձրացնել այդ հետամնաց շերտի թե տնտեսական և թե կուլտուրական մակարդակն ավելի բարձր աստիճանի վրա:

Տնտեսութեան վերելքն ավելի բարձր աստիճանի հնարավոր է միայն բաւարակների և չքավորների կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելով: Այդ պատճառով կոոպերատիւ ընկերութեան վարչութիւնը պետք է

կապվի ժողովրդական Լուսավորության տեղի մարմիններին հետ՝ միասնական ուժերով չքավորների և բարակների շարքերից անգրագիտությունը վերացնելու համար:

Բացի այդ, Վարչությունը մոտակա խրճիթ-ընթերցարանում տվյալ շրջանի մյուս կոոպերատիվ կադմակերպությունների հետ միասին ունենում և կոոպերատիվ անկյուն, վորին կից կադմակերպվում և կոոպերատիվ շինարարության ուսումնասիրությամբ զբաղվող կոոպերատիվ խմբակ: Չքավորական խմբակը սկսած և այդ կոոպերատիվ խմբակներում ունենա կոոպերատիվ անդամ ակտիվ չքավորների ու բատրակների: Վարչությունը և չքավորական խմբակը ամեն կերպ պետք և աջակցեն կոոպ. խմբակներում սովորող իրենց չքավոր և բատրակ անդամներին, գնելով նրանց համար անհրաժեշտ գրականություն, գրենական պիտույքներ և այլն:

Վերջապես գյուղատնտեսական բնկերության վարչությունը և նրան կից չքավորական խմբակը շահագորդոված են վոչ միայն մեծահասակ չքավորների ու բատրակների անգրագիտության վերացմամբ, կուրտուրական մակարդակի բարձրացումով, այլ նաև նրանով, վոր յերիտասարդ սերունդը, չքավորների յերեխաները հնարավորություն ունենան դպրոցներ հաճախելու և գրագիտություն սովորելու:

Մենք գիտենք, վոր չքավորների յերեխաները շատ ժամանակ չեն հաճախում դպրոց՝ չոր, կոշիկ կամ դասագրքեր չունենալու պատճառով: Ընկերության վարչությունը ծանոթ լինելով անդամների տնտեսական դրությանը, նրանց սուր կարիքի դեպքում պետք և ոգնություն ցույց տա չքավորների յերեխաներին: Հասկանալի չե, վոր ընկերության վարչությունը մոռացության չպետք և տա և մյուս անդամների կուրտուրական դարգացման խնդիրը:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԱԳՐՈՎՈՒՆՈՒՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՅԵՎ ԶՔԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գյուղատնտեսական ընկերութեան, մանավանդ մասնագիտական ընկերութեան (կաթնատնտեսական, ծխախոտադորձական և այլն) վարչութեանը բացի կույտուր—կրթական աշխատանքներից, պետք է զբաղվի և ագրո—կույտուր աշխատանքներով, վերոնք կնպաստեն ընկերութեան անդամների տնտեսութեան զարգացման, բերքատվութեան բարձրացման և գյուղատնտեսական միջերգների վերակի լավացման:

Ագրո—կույտուր աշխատանքները տարվում և մտափորապես հետևյալ ձևերով. ագրոնոմը կոոպերատիվ անդամներին անհրաժեշտ խորհուրդներ և տալիս, անդամ—փայտանքների դաշտերում կազմակերպում և ցուցադրաչափ, փորձադաշտեր, հիմնում և ագրոնոմիական գիտելիքների զանազան ճյուղերի վերաբերյալ դասընթացներ, ագրո—տնտեսական բնույթի ձեռնարկներ, (սերմադրիչ կայաններ, նախնական վերամշակման կետեր, ստացատներ և այլն), ինչպես և կոոպերատիվային ձևով գյուղատնտեսական այս կամ այն կույտուրայի ցանքներ:

Այս աշխատանքներում նույնպես առաջնութեան պետք է տրվի գյուղական չքավորական ու բաւարակային ամէլի հետամնաց շերտերին:

Վարչութեանը ի նկատի պետք է ունենալ, վեր ագրոնոմը կոոպերատիվ անդամների տնտեսութեանները չըջելիս, պարտաւոր է լավ ծանոթանալ, համապատասխան խորհուրդներ տալ, թէ ինչպէս տանել աշխատանքը՝ կարիքի ճիւղաններից արագ ազատվելու համար: Վարչութեանը պետք է հրահանգի ագրոնոմին առաջին հերթին փորձադաշտեր կազմակերպելու չքավորների տնտեսութեան մեջ: Իր հողերում փորձ—ցուցադրական դաշտ ունենալու դեպքում չքավորը կտեսնի, թէ ինչպէս պետք է մշակել հողը՝ լավ բերք, լավ վերակի միջերգ ունենալու համար:

Կուրսեր կազմակերպելիս Վարչությունը նույնպէս առաջին հերթին տեղեր և հատկացնում չքավորներին: Նրանք առաջինը պետք և գյուղատնտեսական գիտելիքներն սովորեն՝ իրենց տնտեսությունն առողջացնելու համար:

Արտադրական ձեռնարկներ կազմակերպելիս, Վարչությունը չքավոր անդամներին հրավիրում և աշխատանքի, վորպէս բանվորական ուժ, իսկ հետո ձեռնարկի գործնականության ընթացքում աշխատողների կարիք լինելու դեպքում, Վարչությունը տեղի պրոֆեսիոնալ կազմակերպութեան հետ համաձայնեցնելով հրավիրում և նույնպէս չքավորին: Յեւ վերջապես՝ ձեռնարկը առաջին հերթին սպասարկում և չքավորներին, այն եւ արտոնյալ պայմաններով:

Յեթե վարչությունը անցնէ կացնում կոնստրակտացիա, ապա նույնպէս կոնստրակտացիան առաջին հերթին կնքվում և չքավոր անդամ-փայտափրօջ հետ, վորին արվող ավանսի չափը մյուս խավերից պետք և ավելի բարձր լինի:

Այդ բոլոր ձեռնարկումները, յեթե գործնականորեն անցկացվեն չքավոր գյուղացիների տնտեսություններում, անշուշտ կարճ ժամանակվա ընթացքում դրական արդյունք կստացվի: Թե միայնակ և թե առանձնապէս արտելային չքավորական տնտեսությունները կարող են համեմատած կարճ ժամանակամիջոցում ամբողջաւոր և փոքրի կանգնել:

ԿՈՊՊԵՐԱՏԻՎ ԿԱԴՐԵՐԸ ՅԵՎ ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ամեն մի գյուղատնտեսական բնկերությունում գոյութիւն ունին մի շարք պաշտոններ, վորոնց համար հրավիրվում են վարձու ծառայողներ: Այդ պաշտոններն են՝ պահեստապետ, մթերքներ ընդունողներ, պանրի և յուղի վարպետներ, բնկերութեան առանձին կետերի վարիչներ և այլն:

Շատ հաճախ այդ պաշտոններում աշխատում են այնպիսի մարդիկ, վորոնք ընդհանրապէս խորթ են

դյուզաքու անտեսութեանը, կամ եւ անցյալի մարդկանցից, որինակ՝ խանութպաններ, առևտրական միջնորդներ, կարթածատերեր և այլն: Նման ծառայողները չառհաճախ վոչ միայն չեն նպաստում գյուղատնտեսական կոոպերացիայի զարգացմանը, այլ ընդհակառակը խոչընդոտ և հանդիսանում:

Վարչութիւնը և չքավորական խմբակը (վորտեյ ալլպիսին կա) ընկերութեան տպարատը կազմակերպելիս, գյուղացու հետ անմիջական չփում ունեցող աշխատակիցներ ընտրելիս, պետք և հրապիրի այնպիսի մարդկանց, փորոնք յայլ ծանոթ են գյուղացիութեանը, վայելում են չքավոր և միջակ լայն մասնայի փտահութիւնը, փորձված են հասարակական աշխատանքներում, գործնականում ապացուցել են խորհրդային պետութեան կողմնակից լինելը և, վերջապես կարողանում են պաշտպանել չքավորի և միջակի շահերը հանդեսդ կույակել:

Այլ կերպ ասած, Վարչութիւնն ալլ պաշտոններում պետք և առաջ քաշի այնպիսի չքավոր գյուղացիները, փորոնք ընդունակ են հանձնարարված աշխատանքը կատարելու:

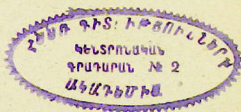
Վարչութիւնը վերադաս միութեան կողմից կազմակերպվող կոոպ. աշխատավորների վերապատրաստման կուրսերում պետք և առաջադրի իր թեկնածուները սովորելու համար:

Գյուղատնտեսական ընկերութեան վարչութիւնը միայն ալլպիսի քաղաքականութեամբ կապահովի ապարատի խեղական կապը չքավոր ու միջակ գյուղացիութեան լայն մասնաների հետ, կապահովի գյուղացիութեան ալլ խափերի փտահութիւնը զեպի կոոպերատիվը, կապահովի նրա գործնելիութեան հաջող զարգացումը և լուծելու գյուղատնտեսական կոոպերացիայի առաջ կանգնած հիմնական խնդիրները, այն և՛ բորձրացնել մեր գյուղի գյուղատնտեսական արտադրութիւնը և փոխանցել նրան կոլեկտիվացման ռեսիւրի վրա:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՁ

1. Գյուղատնտեսական կոոպերացիայի հիմնական նպատակներն ու խնդիրները 3
2. Հիմնական դիրքավորումը չքավորության նյութականտնտեսական ողնության ժամանակ 10
3. Գյուղատնտեսական կոոպերացիայի առաջին խնդիրը չքավորության մեջ տարվելիք աշխատանքներում — չքավորության կոոպերացումն է 1
4. Նյութականտնտեսական ողնությունը չքավորության . . . 16
5. Կազմակերպչական աշխատանքը չքավորության մեջ . . . 35
6. Կուլտ-կրթական աշխատանքները և չքավորությունը . . . 41
7. Գյուղատնտեսական լճակներության ազդեցությունը աշխատանքը և չքավորությունը 43
8. Կոոպերատիվ կազմերը և չքավորությունը 41

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0003497

4172 35 407.

154.

A ^{II} 23599